

ג'יהאן סאדאט, רע"תו של נשיא מצריים,

„אולי בקייץ הבא

ה בוקר (יום שני השבוע) כאשר נחת מטוסה של המישלחת הישראלית בקאהיר, ישבתי במשרד המרכז לשיקום החייל, סמוך לאחת הנשים המרתות קות ביותר שפגשתי בחיי: ג'יהאן אל-סאדאט, הגברת הראשונה של מצריים, אשה צעירה יפהפייה בת 44.

אבנרי: יש בי תחושה מוזרה ביותר בשיבתי כאן, במרכז לשיקום החייל, כיוון שאני עומד בפני נפצתי במלחמה עם מצריים. זה באמת משונה.

אבנרי: מי, גמאסי? **ג'יהאן:** לא, זה שקדם לו.

אבנרי: איסמעיל? **ג'יהאן:** כן, איסמעיל. ואחר-כך כתבתי לה תשובה על מיכתבה, מעומק ליבי. אבל ידידי אמרו שאין זה הזמן המתאים.

אבנרי: האם נועצת בבעלך בקשר לכך? את פופולארית כאן, העם אוהב אותך, וזה בוודאי לא מצא חן בעיניו.

בארצנו סובלים, והם עניים מאד. והרי הם אורחים שלנו. ילדי ישבו שם, והאמן לי, הם אמרו — כל אחד מהם — „אמא, אנחנו מוכנים לתת את כל כספנו“ יש להם כסף מועט מאד, כמובן, אבל אתה יודעת מהי ההרגשה, „אנחנו רוצים לספר לך“ אמרו, „אנחנו רוצים להיפגש איתך.“ ואני אמרתי: „התכו עד שתשמעו מה שיש לאביכם לומר.“

ואז אמרתי לבעלי: „לפני שאני מבטיחה לך משהו, אני רוצה לדעת שאתה תעזור לי מצד הממשלה. או אולי אתה רוצה שאתן לו באופן פרטי, מכספם של ילדי?“ הוא אמר: „ברור שאני אחראי לכל אחד במדינה הזאת.“ ואז הרבי צילצל ובא להיפגש איתנו, והוא נפגש גם עם ילדי. ואני שאלתי: „האם אתם סובלים עוני?“ אמרתי לו „שאלו את בעלך?“ ואני אמרתי: „לא.“ אחר-כך, כשהלכתי אל בעלי וסיפרתי לו על מיכתבי אל האשה הישראלי, הוא אמר: „לא עכשיו. מוטב לחכות.“ ואני אמרתי: „אבל כבר עניתי לך.“ אז הוא שאל: „אם כך, מדוע באת לשאול בעצתי?“

האמן לי, כך הרגשתי אז, וכך אני עדיין מרגישה. מעל לכל אני מאמינה כי כולנו חייבים להיות אוניברסיטאים. במועד מאו-

ג'יהאן: ובכן, אתה, כמובן, חש בכך יותר מכל אחד אחר. וזה מה שאנחנו רוצים. איננו רוצים עוד במלחמה, אתה יודעת, אנו רוצים להיות בשלום ולבנות את ארצנו, ואנו רוצים בידידות בין שתי ארצותינו וגם בין כל ארצות ערב. אנו מאמינים שאחרי ביקורו של בעלי בארצ-כך הכל יסתדר, וכעת אנו מצפים שהעם בישראל יתן שלום לארצות ערב.

אבנרי: בעלך הותיר רושם עמוק בלב העם בישראל, הוא היה יכול לרוץ עתה בבחירות לראשות הממשלה. (ג'יהאן צוחקת) מה היה חלקך ברעיון הזה?

ג'יהאן: ובכן, במועד מוקדם הרבה יותר שלחתי את המיכתב (אל אמו של חייל ישראלי שנהרג במלחמה)...

ג'יהאן לוחצת את יד אבנרי בבואו למשרדה במרכז השיקום

אבנרי: כיצד עלה במוחך הרעיון לשלוח את המיכתב?

ג'יהאן: היא שלחה אלי מיכתב, והוא נגע לליבי מאד, כאם. הודהייתי עם ריג' שותיה. לא התייחסתי ללאומיותה.

למרות הנסיבות, עליך לזכור שהייתה זו תקופה קשה מאד. זה היה במהלך הימלחמה. עדיין לא הייתה אפילו הפסקת אש. ואני השבתי על המיכתב זמן קצר לאחר-מכן. לא חיקיתי זמן רב.

אני זוכרת שטילפנתי אל שרהביטחון, וביקשתי ממנו לסייע (למצוא את גופתו של החייל הישראלי שנהרג). הוא עשה כמיטב יכולתו. היו שם שניים, בנה של האשה וחייל נוסף. מצאו את החייל הישראלי, אבל את בנה לא מצאו. הוא אמר לי זאת. אחרי שעשה כל מה שהיה אולי ידוע לעשות.

חר יותר כתבתי גם לסטודנט ישראלי. אבל היו לא רק מיכתבים. יום אחד שמעתי שהיהודים בארצנו סובלים מבעיות שונות. שמעתי זאת מאחד מידידי. אז ביקשתי ממישרדי שיתקשרו אל — איך אתם קוראים לזה... — אל הרבי. כשהוא שמע שהגברת הראשונה מבקשת להיפגש איתו הוא היה נרגש מאד, ואמר: „מה עשיתי? תנו לי זמן, אדבר עם עורך-הדין שלי.“ ואז אמרו לי: „היא מבקשת רק להיפגש איתך, זה הכל.“ הוא אמר: „אבל לא ביקשתי שום דבר!“ הוא שאל אם מדברים ממעונו של הנשיא, וכשענו לו בחיוב ביקש: „תנו לי את מיספר-הטלפון ואני אתקשר אליכם בחזרה.“ הוא חשב שזאת בדיחה. הוא לא האמין.

אני רוצה לספר לך מה קרה בבית. ניגשתי אל בעלי וסיפרתי לו שהיהודים

האחרים, אבל הייתי מאושרת מאד.

אבנרי: אין ספק שהייתה לך השפעה בלתי-ישירה רבה בעניין זה.

ג'יהאן: בעלי מאו-ומתמיד האמין בי שלום, ויש לו אישיות כליכך חזקה עד שאיני מאמינה שיהא זקוק לעצות ממני, האמן לי. כולנו, כל המישפחה — כולל הילדים — מאמינים בשלום.

אבנרי: אילו אמרתי לך שכל נשות ישראל מאוימתות לך ברגע זה, מה היית אומרת להן?

ג'יהאן: הייתי אומרת להן שהנשים בישראל הן בדיוק כמוני, בתשוקתן לשלום. כל בני העם הישראלי קיבלו את פני בעלי בחמימות גדולה, שנגעה לליבו מאד. אבל כעת אנו ממתנינים לשליטנות ישראל ש-

„שלחתי אתמול מכו

יתנו אותו הדבר לעם המצרי. אני מאמינה שיש ראל ומצריים, וכל שאר אומות העולם, ממתנינים עתה לראות מה תהיה התשובה הישראלית לבעלי.

אבנרי: מה היית רוצה שתהיה תשובתה של ישראל?

ג'יהאן: כמו מעשהו של בעלי. אנו רוצים להיות בשלום, ואנו מקבלים את ישראל כעובדה קיימת. ברצוני לומר לך שאמרתי זאת גם במה-לך מילחמת אוקטובר, כשטיפלתי בחיילינו. כי שביקרת אצלם בבתי-החולים, אחדים מהם אמרו „בפעם הבאה ניפגש, זה יהיה בתל-אביב.“ ואני אמרתי: „לא, אם אתם רוצים להיפגש איתנו, ניפגש בסיני, לא בתל-אביב. כיוון שתל-אביב היא ארצם.“

כך טענתי אז, במהלך המלחמה, ועד להפסקת-האש וגם לאחר-מכן. כיוון שרציתי שחילי-נו יידעו את האמת: מה שרצינו היה שלום. ישראל היא עובדה שאיש אינו מכחיש, שילטונו של בעלי הוא מעשי, ואנו רואים בישראל עובדי דה. מה שאנו רוצים הוא שגם לפלסטינים תהיה מולדת שלהם. גם הם בני-אדם, חייבת להיות להם מולדת. הבה נחיה כולנו בשלום באזור הזה. אנחנו דודנים, ומדוע נכריז מלחמה זה על זה? אנו חיים כאן בצד היהודים מזה זמן רב. אנו רוצים בשלום.

(כאן התערב מזכירו של הנשיא: „מר אבנרי הוא חבר סיעת שלי, גם הוא דוגל בהשקפה זו.)

ג'יהאן: אני יודעת. אני יודעת.

אבנרי: במובן זה, כולנו בסירה אחת.

ג'יהאן: אינני יודעת בדיוק במה רוצים הישראלים, אבל אני מאמינה שהם רוצים שלום, ולחיות בשלום. אתם מיעוט בקרב מדינות ערב, ולמה לא לחיות איתן בשלום ובידידות? הבה נכריז מלחמה על העוני, על המחלות. הבה נבי נה את ארצותינו, אין לך מושג כמה מאושרים נוכל את להיות.

אבנרי: תמהני, יודעת את, כיצד הגיע בעלך לכלל רעיון יחיד-במינו זה?

ג'יהאן: הוא אדם אהוב-שלום, האמן לי. הבה ואספר לך. במהלך מלחמת אוקטובר, כאשר חש שמצריים הגיעה כבר לשיאה, אמר: „הגענו לשיא.“ ואז הלך לפרלמנט ונשא את נאומו. הוא קם ואמר: „אני שולח את ידי לשלום.“ מאוחר יותר פתח את תעלת-סואץ, כדי לאפשר שר לכולם לחזור לבתיהם שבסואץ ובאיסמע-